

Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering (Ds 2026:1)

Tullverket har granskat betänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet.

Tullverket får inleda förundersökning för brott mot bestämmelser om in- och utförsel av varor samt vissa andra brott som upptäcks i samband med att Tullverket genomför en kontroll eller utreder brott. Som exempel inleder Tullverket ofta förundersökning för vapensmugglingsbrott och smuggling av explosiva varor. Om saken inte är av enkel beskaffenhet ska ledningen av förundersökningen tas över av en allmän åklagare så snart det finns någon skäligen misstänkt. En allmän åklagare ska även ta över förundersökningen om det behövs av särskilda skäl. När en allmän åklagare leder förundersökningen får han eller hon anlita biträde av Tullverket, vilket innebär att åklagaren får använda Tullverkets utredningsresurser. Åklagaren får också uppdra åt en tulltjänsteman att utföra en viss åtgärd som hör till förundersökningen.¹ När Tullverket leder en förundersökning ska det som sägs i rättegångsbalken om undersökningsledare även gälla Tullverkets undersökningsledare. Tullverkets förundersökningsledare får även leda förundersökningar mot den som inte fyllt 18 år.² Enligt förslag i lagrådsremissen *Bättre möjlighet att utreda brott av unga lagöverträdare och några andra processrättsliga frågor* kommer Tullverket även kunna biträda allmän åklagare i utredningar enligt 31 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.³

Tullverket bedriver också underrättelseverksamhet och internetinhämtning inom den brottsbekämpande verksamheten.

Tullverkets ställningstagande

Tullverket är positivt till förslaget om att värdtjänster ska kunna föreläggas att avlägsna rekryteringsinnehåll.

¹ 8 kap. 1-3 och 30 §§ tullbefogenhetslagen (2024:710)

² Se 8 kap. 3 och 5 §§ tullbefogenhetslagen

³ Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Rekryteringsinnehåll förekommer regelbundet hos Tullverket, både i underrättelseverksamheten och i den brottsutredande verksamheten. Bangers och andra explosiva varor används i allt större utsträckning av kriminella grupperingar för att begå sprängdåd och skadegörelse. Produkterna beställs ofta via internet från marknadsplatser och i chattgrupper. Ett känt fenomen är att unga utnyttjar dessa inköpskanaler och det finns uppgifter om att unga rekryteras för att göra beställningar. Det rekryteringsinnehåll som förekommer hos Tullverket är ofta kopplat till förundersökningar som utreds av Tullverket. Förundersökningarna leds antingen av undersökningsledare hos Tullverket eller av allmän åklagare. I de fall rekryteringsuppgifterna leder till en förundersökning som utreds av Tullverket kommer överlämnandet av rekryteringsuppgifter till Polismyndigheten endast att avse ett överlämnande direkt till det administrativa förfarande som utfärdande av föreläggande för avlägsnande kommer att utgöra. Det innebär att personuppgifter som förekommer i en brottsutredning behöver användas för annat ändamål på en annan myndighet. För att förslagen ska få största möjliga effekt på rekryteringen in i brottslighet bör det förtydligas hur ett överlämnande av uppgifter till Polismyndigheten ska genomföras samt med vilket lagstöd uppgifter som är del av en förundersökning som pågår hos den överlämnande myndigheten kan lämnas över till Polismyndigheten för ett administrativt förfarande.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Johan Norrman beslutat. Föredragande har varit verksamjuristen Kajsa Johansson. I den slutliga handläggningen har även överdirektören Bodil Taylor och tf. rättschefen Rikard Bergman deltagit.

TULLVERKET

Johan Norrman

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen

Tullkriminalavdelningen

Underrättelseavdelningen